

Warszawa, 15.09.2025 r.

Szanowny Pan Oliver Röpké, Przewodniczący Europejskiego Komitetu Społeczno-Gospodarczego

Szanowna Pani Kata Tüttő, Przewodnicząca Europejskiego Komitetu Regionów

Solidarność żywnościowa i pilna potrzeba transformacji systemu żywnościowego w Unii Europejskiej

Szanowni Państwo,

Europa od zawsze była przestrzenią solidarności, demokracji i sprawiedliwości społecznej. Dziś jednak te wartości wystawiane są na próbę – coraz więcej obywaterek i obywateli Unii Europejskiej doświadcza ubóstwa żywnościowego, zarówno ilościowego, jak i jakościowego. Jak pokazują dane Eurostatu z 2023 r., prawie 10% społeczeństwa UE nie może pozwolić sobie na pełnowartościowy posiłek co drugi dzień¹. To problem, który narasta - 2022 r. ubóstwo żywnościowe ilościowe dotknęło 8,3% społeczeństwa².

Co więcej, należy zwrócić uwagę, że również liczba osób na skraju ubóstwa żywnościowego ilościowego rośnie: w 2023 r. wynosiła aż 22,3%, co stanowiło wzrost o 2,6 punktu procentowego w porównaniu z w 2022 r. (19,7%). Ubóstwo żywnościowe jakościowe dotyka większość grupy osób żyjących poniżej minimum socjalnego. W Polsce sytuacja jest dramatyczna – aż 17,5 miliona osób żyje poniżej minimum socjalnego, a 2,5 miliona – w skrajnym ubóstwie. To połowa polskiego społeczeństwa. Według danych Eurostatu na 2023 r., na poziomie krajowym najwyższy odsetek osób żyjących poniżej minimum socjalnego, a tym samym zagrożonych ubóstwem, odnotowano na Słowacji (45,7%), na Węgrzech (44,9%)

¹ Eurostat, „Almost 1 out of 10 in the EU could not afford proper meal”, 12 lipca 2024 r., zob. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240712-1?etrans=pl> (dostęp 28 lipca 2025 r.).

² Ibid.

i w Bułgarii (40,2%)³. Najniższy udział odnotowano w Irlandii (4,2%), a następnie na Cyprze (5,0%) i w Portugalii (5,9%).

Obecny system żywnościowy pogłębia nierówności społeczne i kryzys zdrowotny. Jego skutki są szczególnie dotkliwe dla mieszkańców obszarów wiejskich, rodzin o niskich dochodach, dzieci i osób starszych. Jednocześnie brak dostępu do zróżnicowanego dostępu do zdrowej żywności podważa podstawowe prawa człowieka i wartości zapisane w Traktatach UE.

Pozostawieni sami sobie: interesy najbiedniejszych nie są reprezentowane

Europa zapomniała o wspólnocie - pozostawiła samej sobie co piątą obywatelkę/obywatela. To osoby, które codziennie „ledwo wiążą koniec z końcem” i zmuszone są do wyborów żywnościowych i stylu życia, które źle wpływają na ich zdrowie. W konsekwencji pogłębia to złą sytuację społeczną najbiedniejszych. Zła dieta prowadzi bowiem m.in. do chorób dietozależnych, nietolerancji, nowotworów, a także źle wpływa na zdrowie psychiczne i funkcjonowanie wielu ważnych organów, w tym mózgu⁴.

Osoby doświadczające ubóstwa żywnościowego codziennie zmagają się z niezaspokojeniem pierwszorzędnej potrzeby, jaką jest spożycie odpowiedniej ilości i jakości żywności. To problem, który może mieć negatywny wpływ na wszystkie dziedziny życia, od pracy zawodowej, przez życie rodzinne, edukacyjne i intelektualne⁵. Ubóstwo żywnościowe może wykluczać osoby nim dotknięte z życia społeczno-politycznego, co ma wpływ na brak reprezentacji tej grupy na poziomie decyzyjnym. To wpływa na debatę publiczną i zawarte w niej postulaty: ubóstwo żywnościowe nie jest tematem priorytetowym żadnych ugrupowań politycznych na poziomie

³ Eurostat, „Almost 1 out of 10 in the EU could not afford proper meal”, 12 lipca 2024 r., zob. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240712-1?etrans=pl> (dostęp 28 lipca 2025 r.).

⁴ NCD Alliance, „Unhealthy Diets”, zob. <https://ncdalliance.org/explore-ncds/risk-factors/unhealthy-diets> (dostęp 28 lipca 2025 r.).

⁵ EBSCO, „Poverty and Social Exclusion”, zob. <https://www.ebsco.com/research-starters/political-science/poverty-and-social-exclusion#:~:text=In%20its%20simplest%20terms%2C%20poverty,culture%20of%20those%20around%20them> (dostęp 28 lipca 2025 r.).

UE. Walka z tym zjawiskiem nie została dotychczas właściwie uwzględniona w planach strategicznych, czy dokumentach politycznych UE.

Unia Wykluczenia skupiona na konkurencyjności

Unia Europejska stała się organizacją wykluczenia - nie solidarności. Swoimi politykami, w tym Wspólną Polityką Rolną, czy złymi regulacjami dot. zamówień publicznych, wspiera i pogłębia wykluczenie. Budżet unijny na lata 2021 - 2027, przeznacza około 1/3 środków na wsparcie i rozwój rolnictwa, tym samym oddziałując na system żywności⁶. Jak to możliwe, że tak wielkie środki pieniężne nie są w stanie zapewnić obywatelom i obywatelkom UE dostępu do wystarczającej ilości i dobrej jakości żywności?

Unia Europejska z organizacji wspólnoty stała się organizacją nierówności, pogłębiając nierówności społeczne i zamykając oczy na potrzeby zwykłych ludzi. Zajmuje się sprawami elitarnymi, skupiając się na wzroście gospodarczym, który nie ma bezpośredniego przełożenia na dobrobyt zwykłych ludzi, wzrostem konkurencyjności, produkcji i eksportem towarów, w tym żywności.

Niesprawiedliwe i nierównościowe jest tym samym założenie budowania konkurencyjności na systemie rolnictwa i produkcji żywności, co zostało przedstawione w Wizji dla Rolnictwa i Żywności do 2040 r., zakładając m.in. wzrost eksportu żywności poza UE⁷. Patrząc na odsetek osób, które nie mają dostępu do odpowiedniej ilości i jakości żywności wśród obywateli i obywaterek Wspólnoty, jest to działanie przeciwko interesom i dobru obywateli i obywaterek UE. Kiedy żywność stała się towarem dla zwiększenia zysków wielkich agrobiznesów, a przestała być podstawowym dobrem i prawem?

⁶ Rozporządzenie Rady (UE, EURATOM) 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027.

⁷ Komisja Europejska, „Wizja dla Rolnictwa i Żywności”, 19 lutego 2025 r., zob. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52025DC0075> (dostęp 28 lipca 2025 r.).

Apelujemy do Europejskiego Komitetu Społeczno-Gospodarczego i Europejskiego Komitetu Regionów o zdecydowane działania na rzecz sprawiedliwej transformacji systemu żywnościowego, która musi uwzględniać zarówno kwestie dostępności, jak i jakości żywności.

Transformacja systemu żywnościowego to podstawa walki z ubóstwem

W kontekście transformacji systemu żywnościowego, chcielibyśmy powołać się na raport **The Economics of the Food System Transformation**, opracowany przez **Food System Economics Commission (FSEC)**, który jednoznacznie pokazuje, że obecny model systemu żywnościowego jest nie tylko niezrównoważony ekologicznie i społecznie, ale również skrajnie nieefektywny ekonomicznie⁸.

Obecny model generuje ogromne, często ukryte koszty społeczne, środowiskowe i zdrowotne, które szacuje się globalnie na około 15 bilionów dolarów rocznie, co odpowiada 12% światowego PKB (2020). To koszty związane m.in. z chorobami wywołanymi niezdrową dietą, niedożywieniem, utratą bioróżnorodności, zanieczyszczeniem wód i powietrza czy wylesianiem, a także z niskimi dochodami osób pracujących w sektorze rolno-spożywczym. Kontynuacja obecnych trendów prowadzi nie tylko do dalszej degradacji planety, ale i do rosnących nierówności, napięć społecznych oraz zagrożenia bezpieczeństwa żywnościowego w warunkach kryzysów klimatycznych.

Tymczasem szacowane koszty globalnej transformacji systemu żywnościowego – w tym inwestycje w infrastrukturę, badania, wsparcie rolników i rolniczek oraz ochronę konsumentów i konsumentek – wynoszą 200–500 miliardów dolarów rocznie, czyli zaledwie 0,2–0,4% globalnego PKB. To kwota wielokrotnie niższa niż koszty obecnego kształtu rolnictwa. Co więcej, zyski z tej transformacji, m.in. poprzez zmniejszenie kosztów zdrowotnych i środowiskowych, mogą sięgnąć co najmniej 5 bilionów dolarów rocznie, a według niektórych

⁸ Food System Economics Commission, *The Economics of the Food System Transformation*, 2024 r., zob. <https://foodsystemeconomics.org/wp-content/uploads/FSEC-GlobalPolicyReport-February2024.pdf> (dostęp 28 lipca 2025 r.).

szacunków – nawet 10 bilionów USD rocznie. To przyszłość, w której rolnictwo staje się narzędziem odbudowy przyrody, ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, poprawy zdrowia publicznego i zapewnienia godnych warunków pracy w sektorze żywnościowym. Transformacja jest zatem nie tylko moralnym i ekologicznym imperatywem, ale również racjonalną decyzją gospodarczą, która przynosi realne, wymierne korzyści.

W [wywiadzie dla portalu Bezpieczna Żywność](#), prof. Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie zwrócił uwagę na szacunki zespołu prof. Dasgupty z Uniwersytetu Cambridge, który wyliczył, że subwencje do obecnego systemu produkcji żywności w skali świata to 6 bilionów dolarów⁹. Z kolei Międzynarodowy Fundusz Walutowy oszacował, że subwencje dla obecnego systemu produkcji energii z paliw kopalnych to 7 bilionów. Świat rocznie wydaje więc 13 bilionów dolarów na dwa segmenty, które muszą zniknąć. Tymczasem Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) mówi, że 4 dolary dziennie na osobę wystarczą, aby zapewnić każdej osobie zdrową żywność¹⁰. Za 90% toksycznych subwencji moglibyśmy wyżywić cały świat.

W świetle tych szeroko i publicznie dostępnych danych, brak działania na rzecz transformacji systemu żywności i tym samym możliwości zwalczenia ubóstwa żywnościowego, to nie tylko brak woli politycznej, ale także naukowy denializm. Unia Europejska, która wydaje miliardy euro na rozwój programów naukowych i rozwojowych zdaje się nie wykorzystywać wiedzy i opinii wypracowanych przez osoby nauki, nie wprowadza zaleceń i strategii, które mogłyby rozwiązać najbardziej pilne problemy społeczne - w tym dostęp wszystkich obywateli i obywaterek UE do odpowiedniej ilości i dobrej jakości żywności.

⁹ Barbara Wolk, „Świat może być piękny, jeśli będzie etyczny” – wywiad z Profesorem Tadeuszem Pomiankiem, cz. 3”, portal Bezpieczna Żywność, 18 lipca 2025 r., zob. <https://bezpiecznazywnosc.org/2025/07/18/swiat-moze-byc-piekny-jesli-bedzie-etyczny-wywiad-z-profesorem-tadeuszem-pomiankiem-cz-3/> (dostęp 28.07.2025 r.).

¹⁰ FAO, The State of Food Security and Nutrition in the World 2023, zob. <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/f1ee0c49-04e7-43df-9b83-6820f4f37ca9/content/state-food-security-and-nutrition-2023/cost-affordability-healthy-diet.html> (dostęp 28 lipca 2025 r.).

Postulaty społeczeństwa obywatelskiego

W imieniu Green REV Institute oraz Federacji Bezpieczna Żywność, reprezentującej głos ponad 100 organizacji pozarządowych w Polsce, apelujemy do Europejskiego Komitetu Społeczno-Gospodarczego oraz Europejskiego Komitetu Regionów o pilne i zdecydowane działania.

W świetle wymienionych wcześniej faktów, apelujemy o:

1. **Uznanie prawa do zdrowej żywności za prawo podstawowe w UE** – równoległe do prawa do czystego środowiska czy ochrony zdrowia. Prosimy o działanie w celu wpisania tego prawa do Karty Praw Podstawowych UE na wzór definicji zawartej w Komentarzu ogólnym nr 12 Komitetu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych ONZ do art. 11 Międzynarodowego Paktu PESC: „*każda osoba powinna mieć dostęp do żywności bezpiecznej, akceptowalnej i takiej, która ma odpowiadać na potrzeby danej osoby*”¹¹.
2. **Zobowiązanie instytucji UE do opracowania planu przeciwdziałania ubóstwu żywnościowemu** – ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji w Europie Środkowo-Wschodniej. Plan ten musi zawierać konkretne rozwiązania podatkowe oraz finansowe, umożliwiające dostęp do taniej i zdrowej żywności w duchu żywności jako prawa i dobra każdego człowieka.
3. **Wzmocnienie zrównoważonych, lokalnych systemów żywnościowych** – w tym rolnictwa ekologicznego, krótkich łańcuchów dostaw, lokalnych systemów żywnościowych, agroekologii oraz roślinnych źródeł białka dla ludzi.
4. **Zreformowanie polityk unijnych, w tym Wspólnej Polityki Rolnej** oraz przekształcenie jej we **Wspólną Politykę Żywności**, tak aby wspierała zrównoważone praktyki i przeciwdziałała nierównościom, a jako swój nadrzędny cel przyjęła realizację prawa do żywności każdego człowieka.

¹¹ Komitet Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych ONZ, General Comment No. 12: The Right to Adequate Food (Art. 11 of the Covenant), UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR), 12 maja 1999, zob. <https://www.refworld.org/legal/general/cescr/1999/en/87491> (dostęp 28 lipca 2025 r.).

5. **Stworzenie mechanizmów wsparcia dla osób najbardziej narażonych na ubóstwo żywnościowe na płaszczyźnie samorządów** – także w kontekście inflacji, kryzysów klimatycznych i geopolitycznych. To samorządy mają najbliższy kontakt z obywatelem i obywatelką. Powinny tworzyć programy pomocy dla najbardziej potrzebujących i pozbawionych przywilejów. Co więcej, istotne jest, aby **zamówienia publiczne**, były realizowane w sposób zapewniający mieszkańcom i mieszkankom samorządów dostęp do taniej, zdrowej, roślinnej i bezpiecznej żywności.

Apel o zwrócenie się w kierunku najważniejszych i najpilniejszych potrzeb obywateli i obywaterek UE

Zwracamy się do Europejskiego Komitetu Społeczno-Gospodarczego i Europejskiego Komitetu Regionów o zorganizowanie specjalnych debat poświęconych walce z ubóstwem żywnościowym, uwzględniających sześć wymienionych wyżej postulatów, podczas najbliższych sesji plenarnych obydwu Komitetów z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz ekspertów i ekspertek z zakresu sprawiedliwej transformacji systemów żywnościowych.

Europa ma wystarczająco zasobów i narzędzi, by zapewnić każdemu i każdej z nas godny dostęp do żywności. Potrzebna jest jedynie wola polityczna, by system oparty na eksploatacji i niesprawiedliwości zastąpić modelem opartym na solidarności, zdrowiu i zrównoważonym rozwoju.

Europejski Komitet Społeczno-Gospodarczy i Europejski Komitet Regionów to instytucje najbliższe potrzebom i postulatom społeczeństwa obywatelskiego, reprezentując bezpośrednio różne grupy społeczne, samorządy i regiony. W momencie braku woli politycznej w innych instytucjach UE oraz na poziomie państw członkowskich, wierzymy, że nadzieja leży w działaniach regionów i samorządów. To właśnie one mogą tworzyć polityki w duchu solidarności i równości - także w dostępie do zdrowej i atrakcyjnej cenowo żywności. Prosimy o podjęcie zdecydowanych działań, aby zapewnić wszystkim obywatelkom i obywatelom UE

dostęp do bezpiecznej żywności oraz w celu zwalczania ubóstwa żywnościowego, które nie powinno mieć miejsca na kontynencie europejskim w XXI wieku.

Z wyrazami szacunku,

Green REV Institute

Lista sygnatariuszy:

1. Stowarzyszenie 9dwunastych
2. Fundacja Akcja Demokracja
3. Inicjatywa Akcja Uczniowska
4. Stowarzyszenie BoMiasto
5. Fundacja Compassion in World Farming Polska
6. Dolina Bawole Serce
7. Fundacja Earth Day Everyday
8. ECO EDU kids
9. Ekowyborca
10. Federacja Wegan dla Zwierząt
11. Foodsharing Polska
12. Foodsharing Toruń
13. Fundacja “Ekopotencjał – Przestrzeń Możliwości”
14. Fundacja Aquila
15. Fundacja Centrum Edukacji Baza
16. Fundacja Chlorofil
17. Fundacja To Proste
18. Fundacja Klub Myśli Ekologicznej
19. Fundacja Lambda Polska
20. Fundacja MARE
21. Fundacja Perspektywa

22. Fundacja Prawnej Ochrony Zwierząt Lex Nova
23. Fundacja ProVeg
24. Fundacja Psubraty
25. Fundacja Rething
26. Fundacja Rzecz Społeczna
27. Fundacja Szkatułka
28. Fundacja Zielone Światło
29. Fundacja Zwierzęta Niczyje
30. Inicjatywa Gdańsk bez granic
31. Grupa Społeczni Opiekunowie Drzew - Toruń
32. Halo Tu Fauna
33. invECO
34. Istota
35. Kolektyw Przełom
36. Kongres Ruchów Miejskich
37. Miastozdzczenie
38. Inicjatywa Mikołów - Roślinne Yeah
39. Młodzieżowy Strajk Klimatyczny
40. Fundacja Oficyna 21
41. Podróże z Pazurem
42. Inicjatywa Polska Dla Zwierząt
43. Fundacja Przestrzeń do życia
44. Fundacja Rodzic w Mieście
45. Fundacja Rodzice dla Klimatu
46. Inicjatywa Roślinna Strona
47. Inicjatywa RUCH zaNIEdbani
48. Śląski Ruch Klimatyczny
49. Społeczna Straż Ochrony Zieleni Szczecina

50. Stowarzyszenia Mężczyźni Przeciw Przemocy
51. Stowarzyszenia Protest Porszewice
52. Stowarzyszenie "Nasz Bóbr"
53. Stowarzyszenie Jestem na pTAK!
54. Stowarzyszenie Kraków dla Mieszkańców
55. Stowarzyszenie LUWIA
56. Stowarzyszenie na rzecz Azylu dla Świń Chrumkowo
57. Stowarzyszenie Przyjaciele Kubusia
58. Stowarzyszenie Równość
59. Stowarzyszenie Stop Stereotypom
60. Stowarzyszenie Tarnowska Rospuda
61. Fundacja "W imię Zwierząt"
62. Stowarzyszenie Wawelska Kooperatywa Spożywcza
63. Wegateka
64. Inicjatywa Wiosna bez Barier
65. Fundacja Reaktyw
66. Stowarzyszenie Społeczno - Oświatowe Gminy Międzyrzec
67. Fundacja Ludzie z Natury

Do wiadomości polskich osób członkowskich Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Europejskiego Komitetu Regionów:

1. Krzysztof Stanisław Balon, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
2. Małgorzata Anna Bogusz, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
3. Wincenty Sławomir Broniarz, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
4. Dorota Gardias, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

5. Rafał Bogusław Jankowski, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
6. Jan Klimek, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
7. Jacek Krawczyk, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
8. Maciej Dawid Kunysz, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
9. Tadeusz Majchrowicz, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
10. Marcin Nowacki, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
11. Justyna Kalina Ochędzan, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
12. Krzysztof Ostrowski, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
13. Krzysztof Pater, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
14. Janusz Pietkiewicz, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
15. Lech Pilawski, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
16. Marcin Pluta, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
17. Dariusz Mirosław Potyrała, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
18. Przemysław Rzepecki, Delegat CCMI, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny
19. Elżbieta Szadzińska, Delegat CCMI, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny
20. Mateusz Szymański, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
21. Tomasz Andrzej Wróblewski, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
22. Marcin Antoni Zieleniecki, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
23. Tymoteusz Adam Zych, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
24. Adam Banaszak, Radny Powiatu Inowrocławskiego, Europejski Komitet Regionów (NAT, ECON)
25. Piotr Całbecki, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Europejski Komitet Regionów (COTER, NAT)

26. Adam Ciszkowski, Burmistrz Miasta Halinowa, Europejski Komitet Regionów SEDEC, NAT)
27. Magdalena Czarzyńska-Jachim, Prezydent Miasta Sopotu, Europejski Komitet Regionów (CIVEX, SEDEC)
28. Aleksandra Dulciewicz, Prezydent Miasta Gdańska, Europejski Komitet Regionów (ENVE, CIVEX)
29. Olgierd Geblewicz, Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego, Europejski Komitet Regionów (CIVEX, NAT)
30. Krzysztof Iwaniuk, Wójt Gminy Terespol, Europejski Komitet Regionów (NAT, ECON)
31. Ewa Janczar, Radna Miasta Stołecznego Warszawy, Europejski Komitet Regionów (SEDEC, ECON)
32. Stanisław Jastrzębski, Wójt Gminy Długosiodło, Europejski Komitet Regionów (ECON, SEDEC)
33. Marcin Kuchcińska, Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Europejski Komitet Regionów (NAT, CIVEX)
34. Piotr Kuczera, Prezydent Miasta Rybnika, Europejski Komitet Regionów (SEDEC, ENVE)
35. Władysław Ortyl, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Europejski Komitet Regionów (COTER, ENVE)
36. Andrzej Płonka, Radny Powiatu Bielskiego, Europejski Komitet Regionów (ENVE, CIVEX)
37. Wojciech Saługa, Marszałek Województwa Śląskiego, Europejski Komitet Regionów (COTER, ECON)
38. Joachim Smyła, Radny Powiatu Lublinieckiego, Europejski Komitet Regionów (ECON, SEDEC)
39. Mieczysław Struk, Marszałek Województwa Pomorskiego, Europejski Komitet Regionów (COTER, NAT)

40. Adam Struzik, Marszałek Województwa Mazowieckiego, Europejski Komitet Regionów (COTER, ENVE)
41. Tadeusz Truskolaski, Prezydent Miasta Białegostoku, Europejski Komitet Regionów (SEDEC, ECON)
42. Rafał Trzaskowski, Prezydent m. st. Warszawy, Europejski Komitet Regionów (ENVE, COTER)
43. Marek Woźniak, Marszałek Województwa Wielkopolskiego, Europejski Komitet Regionów (COTER, CIVEX)
44. Hanna Zdanowska, Prezydent Miasta Łodzi, Europejski Komitet Regionów (CIVEX, ENVE)